

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ-ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΑΡΕΤΑΙΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
Α΄ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΝΟΥ & ΠΑΡΗΓΟΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Αλγολογία

Αντιμετώπιση του Πόνου

Διάγνωση και Θεραπεία

Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και άλλες Τεχνικές

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
2022-2023

Πίνακας περιεχομένων

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ	2
ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ	3
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ	5
ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	7
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	8
Περιεχόμενο Μαθημάτων	11
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	19
Εκπόνηση Διπλωματικής εργασίας	20
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	21
ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΜΣ	23
ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ	24

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Α) Σκοπός του ΠΜΣ «Αλγολογία: Αντιμετώπιση του πόνου, Διάγνωση και Θεραπεία, Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και άλλες Τεχνικές» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης σε επαγγελματίες Υγείας για προαγωγή της γνώσης και προώθηση της έρευνας στον ευαίσθητο τομέα της αντιμετώπισης του πόνου στην Ελλάδα, καθώς και για την παροχή των κατάλληλων εφοδίων στους νέους επιστήμονες προς δραστηριοποίηση στα πλαίσια εφαρμογών και δράσεων που ορίζονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO), την Διεθνή Εταιρεία για την μελέτη του Πόνου (IASP), την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία των Εθνικών Εταιρειών Πόνου (EFIC), το Παγκόσμιο Ινστιτούτο Πόνου (WIP) και άλλους επιστημονικούς φορείς.

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι να καλύψει το χάσμα που υφίσταται στο χώρο της υγείας στην Ελλάδα σχετικά με τον ταχέως εξελισσόμενο και διεθνώς αναγνωρισμένο κλάδο της ιατρικής επιστήμης που ασχολείται με την εξειδικευμένη προσέγγιση και αντιμετώπιση του οξέος και χρόνιου πόνου και τη δημιουργία επιστημόνων με τις απαιτούμενες δεξιότητες για επιτυχή σταδιοδρομία στον ιδιωτικό, δημόσιο και ακαδημαϊκό τομέα

Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ θα μπορούν:

- να προσεγγίζουν επιστημονικά και ολιστικά τον πάσχοντα από πόνο (οξύ ή χρόνιο, καρκινικό και μη καρκινικό) και να προσφέρουν ουσιαστική αρωγή στην ανακούφισή του και την αντιμετώπιση των συνοδών συμπτωμάτων
- να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και ειδική γνώση και γνώμη σε θέματα που αφορούν την αντιμετώπιση ασθενών με πόνο,
- να συμμετέχουν σε ομάδες κατ' οίκον νοσηλείας
- να συμμετέχουν σε επιτροπές αξιολόγησης του επιπέδου και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στα πλαίσια ομάδων-δομών ανακούφισης πόνου
- να απασχολούνται σε δομές που ασχολούνται με την ανεύρεση τρόπων βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών κατά την αντιμετώπιση του Πόνου, σε επίπεδο επιστημονικό, οικονομικό και διαπροσωπικό, στοχεύοντας στην βελτίωση του λόγου κόστους – αποτελεσματικότητας και της ικανοποίησης του ασθενούς και του συγγενικού του περιβάλλοντος
- να συμμετέχουν ενεργά στην έρευνα για την αντιμετώπιση του πόνου στελεχώνοντας ερευνητικά κέντρα και εργαστήρια
- να διαθέτουν τις απαιτούμενες γνώσεις για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, συνεχίζοντας την ενασχόλησή τους με τον συγκεκριμένο, ή με συναφή, κλάδο της επιστήμης, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα τις μελλοντικές επαγγελματικές ή

ακαδημαϊκές επιδιώξεις τους και την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα σε αυτό τον αναπτυσσόμενο κλάδο της ιατρικής επιστήμης

- να λειτουργούν ως διαμεσολαβητές κατά το διάλογο πολιτείας – κλινικών ιατρών για ρυθμιστικά θέματα που αφορούν την αντιμετώπιση του Πόνου
- να προάγουν την εικόνα της Ελλάδας στο εξωτερικό, μέσω της ενασχόλησής τους με έναν κλάδο της επιστήμης η πρόοδος του οποίου αποτελεί δείκτη του πολιτισμού μίας χώρας.

Το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) στην «Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου. Διάγνωση και Θεραπεία. Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές» μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών.

Ο τίτλος απονέμεται από την Ιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με το νόμο 4485/2017 είναι:

- 1. Η Συνέλευση της Σχολής:** Είναι αρμόδια για τον έλεγχο και την έγκριση των εισηγήσεων της συντονιστικής επιτροπής του ΠΜΣ που αφορούν στον ορισμό μελών Συμβουλευτικών Επιτροπών, στον ορισμό μελών Εξεταστικών Επιτροπών, στην απονομή μεταπτυχιακών διπλωμάτων, στη συγκρότηση της Επιτροπής Αξιολόγησης και επιλογής των υποψηφίων, καθώς και για κάθε θέμα που προβλέπεται από επιμέρους ισχύουσες διατάξεις.
- 2. Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Π.Μ.Σ.:** απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη Δ.Ε.Π της Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, τα οποία έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ για διετή θητεία.

Τα μέλη της Σ.Ε. δε δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της Σ.Ε. είναι ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ., ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση της Σχολής μεταξύ των μελών της Σ.Ε. Η Σ.Ε. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και το συντονισμό της εκπαιδευτικής, αναπτυξιακής και οικονομικής λειτουργίας του προγράμματος και ειδικότερα:

- Επεξεργάζεται το πρόγραμμα των μαθημάτων, ορίζει συντονιστές μαθημάτων, και αποφασίζει την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. και εισηγείται σχετικά στην Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής.
- Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών, τα οποία επικυρώνονται από την Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής.

- Εξετάζει φοιτητικά θέματα, όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, παράτασης σπουδών, κ.α. και εισηγείται σχετικά στην Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής.
- Ορίζει τα εκπαιδευτικά καθήκοντα και τις λοιπές υποχρεώσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών.
- Παρακολουθεί την πορεία των μεταπτυχιακών φοιτητών με στόχο την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησής τους και την απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.).
- Εισηγείται στην Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής την προκήρυξη του Π.Μ.Σ.
- Επεξεργάζεται τις αξιολογήσεις των μαθημάτων και εκπαιδευτών.
- Προβαίνει σε ενέργειες προσέλκυσης κονδυλίων για το Π.Μ.Σ..
- Αποφασίζει με εξουσιοδότηση της Συνέλευσης, ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες. Σύμφωνα με αυτό, η Συντονιστική Επιτροπή με σχετική απόφαση της θα εγκρίνει μια δαπάνη ή ένα σύνολο δαπανών και θα αιτιολογεί τη σκοπιμότητα εκτέλεσης αυτών σύμφωνα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές ανάγκες του προγράμματος.

3. Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ. είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του Αναπληρωτή, του ίδιου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της Σ.Ε. και ανήκει στην Ιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών που ασκεί τη διοίκηση του προγράμματος. Επιλέγεται από τα εκλεγμένα μέλη της Σ.Ε. και ορίζεται με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής. Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ. εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δε δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντής. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) Συγκαλεί σε συνεδρίαση την Σ.Ε.
- β) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του Π.Μ.Σ..
- γ) Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.
- δ) Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στην Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής για έγκριση.
- ε) Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.
- στ) Εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος.
- ζ) Κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της Σ.Ε., συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του Π.Μ.Σ., καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του Π.Μ.Σ..

Το ΠΜΣ «Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου. Διάγνωση και Θεραπεία. Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές» υποστηρίζεται από Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο Αρεταίειο

Νοσοκομείο και βρίσκεται υπό την επιστασία της Γραμματείας της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον τη γραμματειακή/διοικητική υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κλπ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου. Διάγνωση και Θεραπεία. Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές», γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α΄ κύκλου σπουδών των Τμημάτων Ιατρικής, Νοσηλευτικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής, Ψυχολογίας, Βιολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και απόφοιτοι άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων της αλλοδαπής. Επίσης γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Τμημάτων Φυσικοθεραπείας, Μαιευτικής, Επισκεπτών(-ιών) Υγείας, Δημόσιας Υγείας και Νοσηλευτικής των ΤΕΙ της ημεδαπής καθώς και απόφοιτοι αντίστοιχων Τμημάτων αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και άλλοι πτυχιούχοι ΑΕΙ και ΤΕΙ μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του Διευθυντή Σπουδών και έγκριση από τη ΣΕ και τη Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής.

Γίνονται δεκτοί επίσης ως υπεράριθμοι και μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ και μόνο ένας κατ' έτος σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Το ΠΜΣ «Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου. Διάγνωση και Θεραπεία. Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές», θα δέχεται σαράντα (40) φοιτητές ανά δύο (2) ακαδημαϊκά έτη και προγραμματίζεται να απασχολεί εβδομήντα (70) συνολικά διδάσκοντες, 60% από την Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ και 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της Αλλοδαπής. Αυτό αντιστοιχεί σε περίπου πάνω από έναν (1) διδάσκοντα ανά φοιτητή.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών των ΠΜΣ της Ιατρικής Σχολής είναι περίπου 3.190 ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου 2.157 προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των 572 μελών ΔΕΠ της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Με απόφαση της Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής, του Ε.Κ.Π.Α. ανά δύο (2) ακαδημαϊκά έτη Μάιο ή Ιούνιο δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ www.algolessons.med.uoa.gr/, και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι σχετικές αιτήσεις, μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ, σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση Συμμετοχής
2. Βιογραφικό σημείωμα
3. Αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών
4. Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας προπτυχιακών σπουδών
5. Αντίγραφο μεταπτυχιακού διπλώματος (εφόσον υπάρχει) και της σχετικής αναλυτικής βαθμολογίας
6. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν
7. Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας
8. Δύο συστατικές επιστολές
9. Πιστοποιητικό γνώσης της αγγλικής γλώσσας, επιπέδου τουλάχιστον B2
10. Έκθεση ενδιαφέροντος και τεκμηρίωση των λόγων επιλογής του συγκεκριμένου Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών
11. Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να καταθέσουν το πτυχίο, μετάφραση, ΔΟΑΤΑΠ - εάν δεν έχουν, υπεύθυνη δήλωση ότι γνωρίζουν ότι για να ορκιστούν θα πρέπει το πτυχίο τους να αναγνωρίζεται από τον ΔΟΑΤΑΠ.

Η επιλογή των υποψηφίων πραγματοποιείται από την Συντονιστική Επιτροπή. Η επιλογή γίνεται κατόπιν συνέντευξης κατά την οποία θα συνεκτιμηθούν:

Βαθμός πτυχίου	20 μόρια
Το επίπεδο πιστοποίησης της αγγλικής γλώσσας	10 μόρια
Το σχετικό βιογραφικό σημείωμα	20 μόρια
Τυχόν ερευνητική δραστηριότητα και δημοσιεύσεις, οι συναφείς γνώσεις, τυχόν προηγούμενες σπουδές ή	20 μόρια

διπλώματα, τα ενδιαφέροντα καθώς και η συνολική προσωπικότητα του κάθε υποψηφίου	
Προφορική συνέντευξη	30 μόρια

Με βάση τα παραπάνω, για κάθε υποψήφιο θα διαμορφώνεται μία συνολική βαθμολογία στην κλίμακα 0 – 100, όπου 100 είναι η ανώτερη βαθμολογία.

Η Συντονιστική Επιτροπή, με βάση τα συνολικά κριτήρια καταρτίζει τον πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός είκοσι (20) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης.

Ισοβαθμήσαντες γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι, σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 10% του ανώτατου αριθμού εισακτέων.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες ώστε να εγγραφούν στο Πρόγραμμα με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα, υπό προϋποθέσεις (λόγοι υγείας, κύηση ή λοχεία, επαγγελματικοί λόγοι, ολοκλήρωση πειραμάτων στις ερευνητικές διπλωματικές), έπειτα από αίτηση του φοιτητή στη Σ.Ε. και απόφαση της Συνέλευσης.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν δικαίωμα να ζητήσουν με αίτηση τους, αιτιολογημένη αναστολή φοίτησης. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρούνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης και δεν υπερβαίνουν τα δυο (2) συνεχόμενα εξάμηνα.

Τα μαθήματα διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα και κατά περίπτωση στην αγγλική.

Μετά την πάροδο της αναστολής φοίτησης ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να παρακολουθήσει όλα τα μαθήματα, σεμινάρια, πρακτικές ασκήσεις κλπ., στα οποία δεν είχε αξιολογηθεί επιτυχώς πριν από την αναστολή της φοίτησης του.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο ανά δυο (2) ακαδημαϊκά έτη. Σε περίπτωση αδυναμίας έναρξης το χειμερινό εξάμηνο, με απόφαση της Συνέλευσης δύναται να μεταφέρει την έναρξη το εαρινό εξάμηνο.

Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται δια ζώσης και με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε ποσοστό έως 35% των μαθημάτων.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση των θεωρητικών μεταπτυχιακών μαθημάτων, σε παρακολούθηση εργαστηριακών/πρακτικών ασκήσεων, σε συμμετοχή σε δύο ημερίδες που διοργανώνει το Π.Μ.Σ. ετησίως, καθώς και σε εκπόνηση και συγγραφή μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Η διπλωματική εργασία μπορεί να είναι:

- Ερευνητική (κλινική μελέτη, μελέτη ασθενών-μαρτύρων, αναδρομική μελέτη, μελέτη με ερωτηματολόγιο, κοινωνικοψυχολογική μελέτη κ.τ.λ.).
- Βιβλιογραφική Ανασκόπηση/Μετα-ανάλυση.

Η δημοσίευση της εργασίας δεν είναι υποχρεωτική, ωστόσο ειδικά η δημοσίευσή της σε επιστημονικό περιοδικό προσμετράται θετικά για τη βαθμολόγηση της εργασίας με τη μέγιστη βαθμολογία.

Οι Μεταπτυχιακοί φοιτητές είναι υποχρεωμένοι:

- Να παρακολουθούν επιτυχώς έναν αριθμό από τα προσφερόμενα μεταπτυχιακά μαθήματα. Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει μόνο εάν συμπληρώσει το 80% των ωρών του μαθήματος (παραδόσεις και ασκήσεις) του ισχύοντος προγράμματος σπουδών. Σε αντίθετη περίπτωση υποχρεούται να επαναλάβει το μάθημα.
- Να εφοδιάζονται εγκαίρως, με δική τους ευθύνη, με τα απαραίτητα συγγράμματα και φωτοτυπίες επιστημονικών άρθρων που καλύπτουν τη διδακτέα ύλη σύμφωνα με τις υποδείξεις των εκπαιδευτών.
- Να υποβάλλουν μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις εργασίες που τους έχουν ανατεθεί για το κάθε μάθημα.
- Να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις.

Η μη τήρηση των παραπάνω, αποτελεί αίτιο απορριπτικού βαθμού για μαθήματα ή αποκλεισμού του μεταπτυχιακού φοιτητή από το πρόγραμμα, μετά από εισήγηση του υπεύθυνου καθηγητή και σχετική απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής.

Τα μαθήματα οργανώνονται σε εξάμηνα, πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα.

Οι Ημέρες και Ώρες Παρακολούθησης του ΠΜΣ ορίζονται ως εξής:

Εξάμηνα Α' και Β'	Εξάμηνο Γ'	Εξάμηνο Δ'
Σάββατο: 09.00-20.00	Συγκεκριμένες παρουσίες (20 τον αριθμό) σε Ιατρεία Πόνου Νοσοκομείων	Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας
Κλινική άσκηση των φοιτητών σε Ιατρεία Πόνου σε ημέρες και ώρες που θα γνωστοποιούνται εγκαίρως	Σάββατο: 10.00-14.00 (παρουσίαση περιστατικών)	

Το παραπάνω χρονοδιάγραμμα ενδέχεται να αλλάξει, ανάλογα με τις ανάγκες, αφού προηγηθεί έγκαιρη ενημέρωση από τη Γραμματεία του ΠΜΣ

Α. Το πρόγραμμα των μαθημάτων διαμορφώνεται ως εξής:

Α' Εξάμηνο	Ώρες διδ./εξάμηνο	ECTS
Στοιχεία Ανατομίας, Ιστολογίας και Γενετικής	14	3
Φυσιολογία, Βιοχημεία και Φαρμακολογία του Πόνου	14	3
Επιδημιολογία και Στατιστικά Δεδομένα του Πόνου	10	2
Ψυχολογία του Πόνου	11	2
Θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας στον Πόνο	9	2
Εκτίμηση, Αξιολόγηση και Διάγνωση του Πόνου	10	2
Μεθοδολογία Έρευνας στον Πόνο	8	2
Οργάνωση, Αντικείμενο και Λειτουργία Κέντρων Αντιμετώπισης Πόνου	12	2
Ειδικά Κλινικά Θέματα I, II, III, IV	40	5
Η Αντιμετώπιση του Πόνου στα Πλαίσια της Υποστηρικτικής Φροντίδας Ασθενούς Τελικού Σταδίου	12	3
Άσκηση σε Ιατρείο Πόνου και Ιατρείο Κεφαλαλγίας	16	4
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ/ΕΞΑΜΗΝΟ	156	30
Β' Εξάμηνο	Ώρες διδ./εξάμηνο	ECTS
Ψυχολογική και Ψυχιατρική Υποστήριξη στον Πόνο	18	3

Φαρμακευτική Αντιμετώπιση του Πόνου και Ανεπιθύμητες Ενέργειες και Αλληλεπιδράσεις Φαρμάκων που χρησιμοποιούνται στην Αντιμετώπιση του Πόνου	18	3
Παρεμβατική Αντιμετώπιση του Πόνου	18	3
Εναλλακτικές Μέθοδοι Αντιμετώπισης του Πόνου I	9	2
Εναλλακτικές Μέθοδοι Αντιμετώπισης του Πόνου II	9	2
Φυσική Ιατρική και Αποκατάσταση, Φυσικοθεραπεία και Εργασιακή Αποκατάσταση	18	3
Νοσηλευτική Αλγολογία	12	3
Ειδικά Κλινικά Θέματα V, VI	18	4
Η Αντιμετώπιση του Πόνου σε Ασθενείς με Ιδιαίτερες Ανάγκες	18	3
Χρόνιος Πόνος και Συμπληρώματα Διατροφής	12	2
Άσκηση σε Ιατρείο Πόνου	8	2
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ/ΕΞΑΜΗΝΟ	158	30
Γ' Εξάμηνο	Ώρες διδ./εξάμη νο	ECTS
Κλινική Άσκηση, Εκμάθηση Παρεμβατικών Τεχνικών- Παρουσίαση κλινικών περιστατικών, συζήτηση	20 ημερήσιες παρουσίες σε επιλεγμένα Ιατρεία Πόνου (8 ώρες χ 20 παρουσίες)	30
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ/ΕΞΑΜΗΝΟ	160	30
Δ' Εξάμηνο		
Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας		30
Σύνολο Πιστωτικών Μονάδων		120

Τα μαθήματα του ΠΜΣ αποτελούνται από διαδοχικές θεματικές ενότητες οι οποίες είναι αυτοτελείς, δεν γίνονται παράλληλα και ακολουθούν τη σειρά που αναγράφεται έτσι ώστε να διευκολύνεται η κατανόηση της διδακτέας ύλης από του μεταπτυχιακούς φοιτητές. Το Πρόγραμμα των μαθημάτων έχει οργανωθεί με βάση το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών

μονάδων, European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS). Το σύστημα αυτό βασίζεται στον φόρτο εργασίας που καλείται να καταβάλει ο κάθε φοιτητής για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους του ΠΜΣ. Οι πιστωτικές μονάδες θα αναγνωριστούν στους φοιτητές μόνο μετά από επιτυχή εξέταση.

Περιεχόμενο Μαθημάτων

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑ Α.1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΤΟΜΙΑΣ, ΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ

- Εισαγωγή στην Ιστολογία
- Επιθηλιακός Ιστός, Μυϊκός ιστός
- Συνδετικός-Οστίτης Ιστός και Αίμα
- Νευρικός Ιστός
- Θώρακας (τοίχωμα και σπλάγχνα)
- Κοιλία (τοίχωμα και σπλάγχνα)
- Άνω και Κάτω Άκρο
- Κεφαλή-Πρόσωπο-Λαιμός
- Νευροανατομία Ι (ΚΝΣ)
- Νευροανατομία ΙΙ (ΠΝΣ)
- Αγγειακό και Λεμφαγγειακό Σύστημα
- Στοιχεία Γενετικής
- Η Γενετική στον Πόνο. Γενετικός Προσδιορισμός, Γονιδιακό Υπόβαθρο
- Η Γενετική στην Έρευνα του Πόνου

ΜΑΘΗΜΑ Α.2. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ, ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Στοιχεία Βιοχημείας του Πόνου
- Ανοσοποιητικό σύστημα, Αίμα
- Νευρικό και μυϊκό κύτταρο
- Πεπτικό σύστημα και Μεταβολισμός
- Καρδιαγγειακό Σύστημα
- Βασική Νευροφυσιολογία

- Στοιχεία Φαρμακοκινητικής
- Στοιχεία Φαρμακοδυναμικής
- Φυσιολογία Πόνου
- Κύτταρα και υποδοχείς στον Πόνο
- Νευρικές οδοί πόνου, σημεία παρέμβασης
- Φαρμακολογία της Μεταβίβασης και Τροποποίησης του Πόνου
- Σωματικός πόνος
- Νευροπαθητικός πόνος
- Σπλαγχνικός πόνος

ΜΑΘΗΜΑ Α.3. ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Ιστορικά δεδομένα και Διαδρομές στην αντιμετώπιση του πόνου
- Γενική εισαγωγή στο πρόβλημα
- Επιδημιολογικά δεδομένα (Παγκοσμίως)
- Επιδημιολογικά δεδομένα (Ευρώπη)
- Επιδημιολογικά δεδομένα (Ελλάδα)
- Στοιχεία βιοστατιστικής
- Η Στατιστική στην έρευνα του Πόνου

ΜΑΘΗΜΑ Α.4. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Η ψυχολογική επιβάρυνση του Πόνου στον ασθενή
- Ψυχοκοινωνικές και Πολιτισμικές επιπτώσεις του Πόνου
- Θεραπευτική σχέση επαγγελματία υγείας-ασθενούς
- Ο πόνος ως σύντροφος και κίνητρο
- Nocebo

ΜΑΘΗΜΑ Α.5. ΘΕΜΑΤΑ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΝΟ

- Αρχές Δεοντολογίας στην Έρευνα και Αντιμετώπιση του Πόνου
- Εθισμός, Εξάρτηση
- Ηθικά ζητήματα για τα πειράματα σε ζώα

- Ηθικά δεδομένα για μελέτες στον άνθρωπο
- Ζητήματα φύλου και ταυτότητας φύλου στον Πόνο
- Ευθανασία και υποβοηθούμενη από τον ιατρό αυτοκτονία. Συζήτηση

ΜΑΘΗΜΑ Α.6. ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Προσέγγιση του ανθρώπου που πάσχει από πόνο
- Μέτρηση του Πόνου στον Άνθρωπο Ι: ερωτηματολόγια
- Μέτρηση του Πόνου στον Άνθρωπο ΙΙ: κλίμακες
- Μέτρηση του Πόνου στον Άνθρωπο ΙΙΙ: ερευνητικές τεχνικές
- Μέτρηση του Πόνου στον Άνθρωπο: άλλες μέθοδοι
- Ταξινόμηση αλγεινών συνδρόμων

ΜΑΘΗΜΑ Α.7. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΝΟ

- Η έρευνα στον πόνο (γενικά)
- Σχεδιασμός Κλινικών Μελετών στον Πόνο
- Ερμηνεία Κλινικών Μελετών για τον Πόνο
- Ιατρική βασισμένη σε ενδείξεις
- Μοντέλα Πόνου σε πειραματόζωα
- Κλινικές Μελέτες Νευρικής Λειτουργίας και Απεικόνισης

ΜΑΘΗΜΑ Α.8. ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΟΝΟΥ

- Η Ομάδα στην Αντιμετώπιση του Πόνου
- Οργάνωση και δόμηση Ομάδας
- Ρόλος μελών ομάδας
- Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών ομάδων
- Λήψη αποφάσεων
- Κέντρο Πόνου: αντικείμενο, οργάνωση
- Το Κέντρο Πόνου στην Ελλάδα
- Κέντρο Πόνου: σύγχρονα προβλήματα, πιθανές λύσεις

- Τα οικονομικά του πόνου. Κόστος και αποτελεσματικότητα της αντιμετώπισης του πόνου

ΜΑΘΗΜΑ Α.9. ΕΙΔΙΚΑ ΚΛΙΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ I,II,III,IV

- Οξύς μετεγχειρητικός πόνος
- Μετάπτωση οξέος σε χρόνιο πόνο
- Οξύς μη χειρουργικός πόνος
- Multimodal analgesia
- Αυχεναλγία
- Αυχενικός Ριζιτικός Πόνος
- Σπονδυλικός Πόνος
- Οσφυαλγία
- Οσφυικός Ριζιτικός Πόνος
- Failed Back Syndrome
- Μυοσκελετικός Πόνος
- Καρκινικός Πόνος
- Μυοπεριτοναιικός Πόνος
- Βασικές αρχές νευροδιέγερσης

ΜΑΘΗΜΑ Α.10. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΤΕΛΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ

- Τι είναι η υποστηρικτική-παρηγορητική φροντίδα
- Ο ασθενής τελικού σταδίου
- Νοσολογία περιστατικών τελικού σταδίου
- Φροντίδα ασθενούς τελικού σταδίου
- Διάγνωση και αντιμετώπιση συνοδών συμπτωμάτων
- Ιδιαιτερότητες και ειδικά θέματα στην αντιμετώπιση του πόνου στα πλαίσια της υποστηρικτικής φροντίδας ασθενούς τελικού σταδίου

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑ Β.1. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΟΝ ΠΟΝΟ

- Η ανάγκη για ψυχολογική υποστήριξη του ασθενούς με πόνο

- Γνωσιακές θεραπείες στον Πόνο
- Συμπεριφορικές θεραπείες στον Πόνο
- Ψυχοδυναμικές θεραπείες στον Πόνο
- Ο πόνος στα πλαίσια ψυχιατρικών συνδρόμων
- Πόνος και κατάθλιψη
- Ψυχιατρική εκτίμηση και θεραπεία

ΜΑΘΗΜΑ Β.2. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΚΑΙ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Οπιοειδή
- ΜΣΑΦ
- Παρακεταμόλη, παράγωγα φεναζόνης
- Άλλα αναλγητικά
- Αντικαταθλιπτικά, Αντιεπιληπτικά και Νευροτροποποιητικά
- Συνοδά και άλλα φάρμακα
- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις φαρμάκων που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του σωματικού πόνου
- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις φαρμάκων που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του νευροπαθητικού πόνου
- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις φαρμάκων που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση των συνοδών συμπτωμάτων
- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις χημειοθεραπευτικών σχημάτων
- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις λοιπών φαρμάκων που χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση των ασθενών με πόνο

ΜΑΘΗΜΑ Β.3. ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Αναλγησία προκαλούμενη με διέγερση
- Νευρικοί αποκλεισμοί
- Νευροκαταστροφή
- Επισκληρίδιος αναλγησία

- Χειρουργική Αντιμετώπιση του Πόνου
- Άλλες παρεμβατικές μέθοδοι

ΜΑΘΗΜΑ Β.4. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ Ι

- Εισαγωγή στο Βελονισμό
- Αρχές Βιοιατρικού Βελονισμού
- Περιφερική και συστηματική δράση Βελονισμού
- Αντιεμετική δράση Βελονισμού

ΜΑΘΗΜΑ Β.5. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΙΙ

- Θεραπευτικό μασάζ, Σιάτσου
- Χειροπρακτική
- Ομοιοπαθητική, βοτανοθεραπεία
- Δραματοθεραπεία, μουσικοθεραπεία, μέθοδοι χαλάρωσης
- Άλλες μέθοδοι και τεχνικές
- Πρόληψη του Πόνου

ΜΑΘΗΜΑ Β.6. ΦΥΣΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

- Ο ρόλος της φυσικοθεραπείας στη αντιμετώπιση του πόνου
- Φυσικοθεραπεία στα συχνότερα μυοσκελετικά σύνδρομα πόνου
- Η Φυσική Ιατρική και Αποκατάσταση στην αντιμετώπιση του Πόνου
- Εργασιοθεραπεία και Εργασιακή Αποκατάσταση

ΜΑΘΗΜΑ Β.7. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΛΓΟΛΟΓΙΑ

- Ο ρόλος του νοσηλευτή στη φροντίδα του ασθενούς με πόνο
- Νοσηλευτική και Παρηγορητική Φροντίδα
- Νοσηλευτικές πράξεις για την ανακούφιση του Πόνου
- Η φροντίδα ασθενών με εμφυτευμένα συστήματα ανακούφισης του Πόνου
- Ο ρόλος του νοσηλευτή στο Κέντρο Πόνου και στα πλαίσια της Ομάδας

- Συνεργασία του νοσηλευτή με άλλους επαγγελματίες του χώρου της υγείας
- Κατ' οίκων νοσηλεία

ΜΑΘΗΜΑ Β.8. ΕΙΔΙΚΑ ΚΛΙΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ V,VI

- Νευροπαθητικός Πόνος (συμπαθητική αντανακλαστική δυστροφία, μέλος-φάντασμα, κεντρικός πόνος, μεθερπητική νευραλγία, νευροπαθητικός πόνος σπονδυλικής στήλης, επώδυνη διαβητική νευροπάθεια, τριδυμαλγία κ.λπ.)
- Ινομυαλγία
- Χρόνιος Ουρογεννητικός Πόνος
- Πόνος στην Κύηση και τον Τοκετό
- Κεφαλαλγία (ημικρανία, αθροιστική, τάσεως, από κατάχρηση φαρμάκων, χρόνια καθημερινή κ.λπ.)
- Στοματοπροσωπικός Πόνος
- Σύνθετα Περιοχικά Επώδυνα Σύνδρομα
- Ο Πόνος στα ρευματολογικά νοσήματα

ΜΑΘΗΜΑ Β.9. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

- Πόνος σε νεογνά, νήπια, παιδιά και εφήβους
- Πόνος στον υπερήλικα
- Πόνος και AIDS
- Ζητήματα πόνου σε άτομα με ειδικές ικανότητες και σε άτομα με περιορισμένη δυνατότητα επικοινωνίας
- Ανακούφιση του Πόνου σε Χρήστες Ουσιών, Εθισμός

ΜΑΘΗΜΑ Β.10. ΧΡΟΝΙΟΣ ΠΟΝΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

- Συμπληρώματα διατροφής και Πόνος
- Καναβιδιόλη και Χρόνιος Πόνος
- Βιταμίνες κα Χρόνιος Πόνος
- Συμπληρώματα διατροφής και Ογκολογικός Ασθενής
- Ινομυαλγία και Συμπληρώματα Διατροφής

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑ Γ.1. ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Σε Ιατρεία Πόνου και Παρηγορικής Αγωγής μεγάλων Νοσοκομείων πραγματοποιούνται 20 ημερήσιες παρουσίες προκειμένου ο μεταπτυχιακός φοιτητής να κάνει πρακτική εκπαίδευση σε κλινική εξέταση, διαγνωστική προσέγγιση, συνταγογράφηση και παρεμβατικές τεχνικές για την αντιμετώπιση του πόνου.

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑ Δ.1. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Παρακολούθηση προγράμματος:

Στα **δύο πρώτα Εξάμηνα** του ΠΜΣ παραδίδονται στους φοιτητές τα θεωρητικά μαθήματα και εκπονούνται τυχόν εργασίες που θα ανατεθούν στους φοιτητές από τους αντίστοιχους διδάσκοντες. Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο απουσιών, ανά εξάμηνο, ορίζεται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών. Στο τέλος του Α' και Β' Εξαμήνου λαμβάνουν χώρα οι εξετάσεις των αντίστοιχων μαθημάτων.

Το Γ' Εξάμηνο περιλαμβάνει την Κλινική Άσκηση των φοιτητών, η οποία θα λαμβάνει χώρα σε Ιατρεία Πόνου και Κλινικές μεγάλων νοσοκομείων. Επίσης, σε αυτό το Εξάμηνο θα λάβει χώρα η **Παρουσίαση Περιστατικών**, με στόχο να δοθεί η δυνατότητα στους φοιτητές να αξιοποιήσουν, οργανώσουν και εφαρμόσουν τις θεωρητικές γνώσεις που έλαβαν σε πλαίσιο κλινικών περιστατικών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και πολυπλοκότητας.

Η παρακολούθηση και η συμμετοχή στην Κλινική Άσκηση και την Παρουσίαση Περιστατικών είναι υποχρεωτικές.

Κατά το Δ' εξάμηνο εκπονείται η διπλωματική εργασία σε συνεργασία με τον αντίστοιχο επιβλέποντα διδάσκοντα. Όλοι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα πρέπει να εκπονήσουν διπλωματική εργασία σε θέμα σχετικό με το αντικείμενο του ΠΜΣ (βλ. αντίστοιχη παράγραφο, παρακάτω). Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα κατά το Γ' Εξάμηνο να γίνει η έναρξη της διπλωματικής εργασίας, μετά από συνεννόηση με την ΣΕ.

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο (2) εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις (3) εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργαστηρίων κ.λπ. είναι υποχρεωτική.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ www.algolessons.med.uoa.gr/.

Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών και η επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10.

Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς σε κάθε ένα από τα προσφερόμενα μαθήματα του ΠΜΣ και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι εκατόν είκοσι (120) ECTS.

Εάν μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων δύο φορές ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών να θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ της Σχολής Επιστημών Υγείας τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση της Σχολής. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων.

Στο Δ' εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων και επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων.

Μέλη ή Επιβλέποντες της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής εκπόνησης της Διπλωματικής Εργασίας ορίζονται εξ όλων των κατηγοριών διδασκόντων του ΠΜΣ κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να είναι συναφές με τα μαθήματα του προγράμματος, μπορεί να έχει ερευνητικό χαρακτήρα ή να αποτελεί βιβλιογραφική ανασκόπηση.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι η ελληνική ή αγγλική.

Εκπόνηση Διπλωματικής εργασίας

Κατά το Δ' εξάμηνο εκπονείται η διπλωματική εργασία σε συνεργασία με τον αντίστοιχο επιβλέποντα Καθηγητή. Όλοι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα πρέπει να εκπονήσουν διπλωματική εργασία σε θέμα σχετικό με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ. Η επίβλεψη της διπλωματικής εργασίας θα γίνεται από Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή. Ο επιβλέπων και η Εξεταστική Επιτροπή θα έχουν την ευθύνη του ελέγχου και της παρακολούθησης της προόδου του μεταπτυχιακού φοιτητή. Η έγκριση των θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών και οι προτάσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών για ορισμό Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής θα εγκρίνονται από την Συνέλευση της Σχολής κατόπιν εισηγήσεως της ΣΕ.

Δομή διπλωματικής εργασίας:

1. Εξώφυλλο (υπόδειγμα προτείνεται στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ.)
2. Ευχαριστίες (αναφορά και στα τρία μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής)
3. Περιεχόμενα
4. Περίληψη στα ελληνικά και αγγλικά (μετάφραση στα αγγλικά και του τίτλου της εργασίας)
5. Γενικό μέρος
6. Ειδικό μέρος
 - Σκοπός μελέτης
 - Μεθοδολογία
 - Στατιστική ανάλυση
 - Αποτελέσματα
 - Συζήτηση
 - Βιβλιογραφία
8. Παραρτήματα (εφόσον υπάρχουν)

Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Η ημερομηνία και ο τόπος υποστήριξης της διπλωματικής εργασίας ορίζεται κατόπιν συνεννόησης με τη τριμελή εξεταστική επιτροπή. Στην υποστήριξη παρίστανται τα μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, αλλά μπορούν να παρευρίσκονται και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Π.Μ.Σ. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που θέλει να υποστηρίξει τη διπλωματική του εργασία πρέπει να παραδίδει το τελικό κείμενο στη γραμματεία του Π.Μ.Σ. τουλάχιστον ένα μήνα πριν την ημερομηνία της υποστήριξης. Η υποστήριξη γίνεται σε μορφή power point και η διάρκειά της είναι είκοσι (20) λεπτά: δεκαπέντε (15) λεπτά παρουσίαση (20-25 διαφάνειες) και πέντε (5) λεπτά ερωτήσεις. Η εργασία γίνεται αποδεκτή κατά πλειοψηφία και βαθμολογείται με

άριστα το 10. Η αρνητική ψήφος αιτιολογείται εγγράφως. Μετά την παρουσίαση και με ευθύνη του επιβλέποντος και του μεταπτυχιακού φοιτητή συντάσσεται πρακτικό αξιολόγησης που υπογράφεται από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής (χορηγείται από τη γραμματεία του Π.Μ.Σ.).

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία.

Για τα άτομα με ειδικές ανάγκες υπάρχει Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία για την οποία μπορείτε να ενημερωθείτε από την ιστοσελίδα <http://access.uoa.gr/>

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά.

3. Η Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών, το οποίο αντιστοιχεί στο 20% των διδακτικών ωρών ανά εξάμηνο.
- έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων δύο φορές και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,
- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,
- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Ν.2121/93) κατά τη συγγραφή των προβλεπόμενων εργασιών τους,
- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.

4. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης οι φοιτητές του ΠΜΣ των οποίων το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, και το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα δεν υπερβαίνουν αυτοτελώς, το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο ΠΜΣ. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο ΠΜΣ. Αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα (άρθρ. 35, παρ. 2, Ν.4485/17).

5. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές μέσα από ειδικές φόρμες αναρτημένες στον ιστοχώρο του Π.Μ.Σ. ή με διανομή κατά την διάρκεια του μαθήματος. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των φοιτητών όσον αφορά το σύνολο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος και των δραστηριοτήτων του λαμβάνονται υπόψη από τα αρμόδια όργανα του Π.Μ.Σ. για τη βελτιστοποίηση της λειτουργίας του προγράμματος. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του κάθε διδάσκοντα τού κοινοποιούνται.

6. Η καθομολόγηση γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής και σε χώρο της Σχολής, παρουσία του Προέδρου της Σχολής .

Πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο του ΠΜΣ «Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου. Διάγνωση και Θεραπεία. Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές» απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου. Διάγνωση και Θεραπεία. Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές»

7. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωριστεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

8. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

9. Για τη συμμετοχή τους στο ΠΜΣ «Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου. Διάγνωση και Θεραπεία. Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές» οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των χιλίων (1.000) ευρώ ανά εξάμηνο, ήτοι τέσσερις χιλιάδες τέσσερις (4.000) ευρώ για το σύνολο των τεσσάρων (4) εξαμήνων του ΠΜΣ.

Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου ενώ δίδακτρα που έχουν καταβληθεί δεν επιστρέφονται ακόμα και αν ο μεταπτυχιακός φοιτητής διακόψει τη φοίτησή του στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών. Η ειδικότερη διαδικασία καταβολής των διδάκτρων θα προσδιοριστεί εγκαίρως με

σχετική ανακοίνωση της Γραμματείας Σπουδών του ΠΜΣ.

ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ θα διατεθούν αίθουσες διδασκαλίας, αμφιθέατρα, φωτοτυπικά μηχανήματα και εργαστήρια της Ιατρικής Σχολής. Οι εξειδικευμένες ανάγκες του Π.Μ.Σ. θα καλυφθούν με προμήθεια πρόσθετου εξοπλισμού, διαμόρφωση κατάλληλων χώρων, και εμπλουτισμό των βιβλιοθηκών.
2. Το Π.Μ.Σ. εκτελείται σε κτηριακές υποδομές της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ και συγκεκριμένα στα αμφιθέατρα Ι. Παπαδημητρίου και Μαγγίνειο του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Αρεταίειον.
3. Οι φοιτητές του Π.Μ.Σ. ασκούνται σε επιλεγμένα Κέντρα Πόνου και Παρηγορικής Αγωγής (ΑΡΕΤΑΙΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ, Αιγινήτειο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο "Αττικών" Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Αλεξανδρούπολης και άλλα Νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ.)
4. Οι φοιτητές του Π.Μ.Σ. έχουν στη διάθεσή τους τις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες των Πανεπιστημιακών Νοσοκομείων Αρεταλείου και Αιγινήτειου, του ΓΝΑ Αλεξάνδρα, καθώς και της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ.
5. Το Π.Μ.Σ. διαθέτει υπηρεσία τεχνικής υποστήριξης αμειβόμενης επί συμβάσεις, που του εξασφαλίζει την λειτουργία της επίσημης ιστοσελίδας <https://algolessons.med.uoa.gr/> και την οπτικοακουστική κάλυψη καθώς και την εξ αποστάσεως διδασκαλία των μαθημάτων.
6. Ο συντονισμός της λειτουργίας και εκτέλεσης όλου του προγράμματος γίνεται από αποκλειστική γραμματεία, πλήρους απασχόλησης, που στελεχώνεται από άξιο και έμπειρο προσωπικό με βάση δημόσια προκήρυξη του ΕΛΚΕ/ΕΚΠΑ.
7. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
8. Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ προέρχεται από:
 - α) τον προϋπολογισμό του ΕΚΠΑ
 - β) τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων,
 - γ) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ή του ιδιωτικού τομέα,
 - δ) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
 - ε) πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,

- στ) μέρος των εσόδων (Ε.Λ.Κ.Ε.)
- η) κάθε άλλη νόμιμη αιτία.

Επειδή τα λειτουργικά έξοδα του Π.Μ.Σ. δεν καλύπτονται εξ ολοκλήρου από τις ανωτέρω πηγές χρηματοδότησης, μέρος των λειτουργικών του εξόδων καλύπτεται από τέλη φοίτησης.

Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στην Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ. Ο εν λόγω απολογισμός αποστέλλεται στα αρμόδια όργανα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, κατά 60% τουλάχιστον από:

- μέλη Δ.Ε.Π. της Ιατρικής Σχολής,
- μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. της Ιατρικής Σχολής, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός κι αν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,
- ομότιμους καθηγητές και αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. της Ιατρικής Σχολής
- διδάσκοντες σύμφωνα με το Π.Δ. 407/1980 (Α' 112),
- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους είτε κάτοχους διδακτορικού διπλώματος είτε υποψήφιους διδάκτορες είτε εξαιρετικής τεχνικής εμπειρίας, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος για τη διεξαγωγή διδακτικού, κλινικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ. (παρ. 7, άρθρ. 29, Ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής ανατίθεται διδασκαλία σε:

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρθ. 13Α, Ν. 4310/2014, της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,

- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ. 7, άρθ. 16, Ν.4009/2011) ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 & 6, άρθ. 36, Ν.4485/2017).